

JOVENÍVOLA
=====

Octubre del 1958.

Editorial

PER QUÈ ?

Octubre. Una sola paraula que ens evoca pressentiments de vida nova. L'octubre representa el començament de l'any, sobretot en el seu caire artístic i cultural. Aquest mes obre les portes a nous projectes, a noves etapes de vida, amb un dinamisme insospitat. Cada any es repeteix - perquè el temps no envelleix mai - l'identic fenomen. Estem, per tant, davant les portes d'un nou any, d'un nou curs, ple d'esperances.

Sembla que no ens és possible evocar en els nostres dies la idea d'any nou sense la idea de balanç. La nostra estimada JOVENÍVOLA comença una nova etapa de la seva existència. Ara seria el moment sacratíssim del balanç. I ens caldria preguntar, abans dereemprendre el camí: Per què ? Sí, per què tot això ? Ens caldria fer la mateixa pregunta que formulà el Mestre Millet en les pàgines de la "Revista Musical Catalana" en el seu primer número de gener del 1904. " Per què " ? ¿ És que fem les coses sense motiu ? ¿ Som un cos sense ànima ? L'esperit viu de l'esperit. Ara bé, si ens formulem la pregunta tinguem la valentia de ser conseqüents amb la lògica resposta. Per altra part no hem de donar-la pas nosaltres aquí. Tots la sabem sobradament. Tots sabem el per què d'aquestes pàgines. Altrament ens fóra una mica difícil de contestar nosaltres mateixos, donades les circumstàncies que envolten la nostra existència. Eludirem, doncs, el risc d'una resposta que tots sabem - i devem - contestar interiorment.

No voldríem, amb tot, que les nostres idees fossin interpretades erròniament. Perquè no pretenem la temeritat d'imposar unes determinades ideologies i un criteri propi de "capelleta". Tothom - és un dir - té idees pròpies. Què volem, doncs ? Potser fóra més fàcil abandonar-nos al grat del vent, seguir el corrent sense dirigir-nos ni orientar-nos. Davant d'un nou curs, d'una nova etapa, cal que ens preparem per lluitar. Però amb alegria, amb fermesa, enmig de la joia dels cants. JOVENÍVOLA és una gran promesa. Ara ja comença a ser una gran realitat. Aquest trànsit, però, és difícil i perillós. No admirem massa el passat ni girem el cap endormiscadament vers el camp llaurat. Potser hauríem de dir amb el Mestre: " Si n'hi ha de feina, Mare de Déu ! I gairebé tota està per fer." Però si això fos veritat, encara seria un motiu més per donar-nos nous ànims, per vitalitzar la vida interior que ens uneix. No podem eludir el treball i l'esforç perquè som conscients de la nostra missió. Necessitem, però, l'impuls de tots, la cooperació i la comprensió, l'amigable col·laboració. Només així podrem mereixer la satisfacció i la glòria de sentir-nos responsables del nostre treball, pels mateixos camins i amb el mateix esperit que ens infongué el mestre Lluís Millet. Mantinguem la consciència del deure. És l'única solució a la nostra fermesa i al nostre ideal. Després de tot, ens caldrà dir les seves mateixes paraules: " Alegrem-nos, doncs, i qui pugui i vulgui que ens ajudi."

Només voldríem remarcar finalment, i una vegada més, l'avinentesa de la gran commemoració que celebrem: els cinquanta anys del nostre Palau de la Música Catalana. No són solament cinquanta anys de vida d'un edifici - que en el nostre cas ja és molt interessant - sinó tota la vida d'activitats que significa la seva existència. A través dels temps una vida de bella plenitud, tota l'ànima musical i cultural de la nostra

terra. Un exemple d'aquesta realitat és la interpretació, amb caràcter commemoratiu, de la gran obra de Francis Poulenc, "Stabat Mater". Obra actual i d'actualitat que ens hem de fer ben nostra perquè som els seus intèrprets i la seva veu clamant. Aquest, certament, és un apostolat, un deure que no podem eludir i en el qual hem de vessar tot el nostre amor i entusiasme. Ens hem de fer una sola veu. Perquè l'ideal és únic, el mateix per a tots.

Si no trobàvem els motius, ara ja endevinem el per què.

- - - - -

EL MESTRE LLUÍS MILLET

El Mestre Millet el vaig veure jo, fa molts anys - uns quaranta cinc -, de la mateixa manera que els homes petits veuen els grans homes, és a dir, des de lluny i amb admiració. Això s'esdevingué, ocasionalment, durant l'última visita que vaig fer amb companyia de la meva mare a Barcelona, quan encara faltava algun temps perquè esclatés la primera guerra mundial, considerada il·lusòriament la darrera, ja que l'optimisme produeix a vegades, errors de tanta magnitud.

Aquella breu estada a la ciutat comtal va coincidir amb un concert donat al Palau de la Música Catalana sota la direcció del Mestre dilectíssim. Jo sabia moltes coses d'ell, de la seva activitat entusiasta, de la seva carrera gloriosa, de les seves creacions artístiques, però encara faltaven alguns anys perquè el meu nom comencés a circular pel món. Aquest concert em posà en contacte auditiu amb la gran institució coral.

Com que era crític musical d'un diari madrileny (si bé de poc rellieu), en aquella ocasió vaig establir relació personal amb el Mestre Enric Granados. A la seva casa del carrer d'Aragó, cantonada Girona vaig ésser rebut amb gran cordialitat per l'artista que seria víctima innocent, en alta mar, uns anys després, d'aquella guerra mundial. Em féu sentir, al piano, les seves "Goyescas", que no trigarien a ésser gravades en disc i a difondre's per tot el món mitjançant aquesta forma d'expansió. I quan Granados estigué a Madrid, les va donar a conèixer al Teatre de la Comèdia.

Fou una sessió memorable, en la qual vaig obtenir la satisfacció de seure prop d'ell per tal de tombar-li les fulles, ja que va tenir el bon gust de tocar aquesta composició seva amb la partitura col·locada en el faristol. Aleshores, Granados em dedicà uns exemplars d'aquelles "Goyescas" i de les seves "Tonadillas", que avui donen gran valor a la meva biblioteca musical madrilenya, tan rica en obres catalanes, que és sens dubte la primera d'aquesta mena en la "Coronada Villa" d'altre temps i que avui és encara la "Villa del Oso i del Madroño".

Anys de joventut ! Viatge memorable ! En retornar a terres castellanes, portava en el meu cor dos records inesborrables: el de Granados a qui vaig admirar d'aprop, i el de Millet, a qui vaig reverenciar des de lluny.

En aquells temps l'Orfeó Català donà uns concerts inoblidables al Teatre Reial, i la figura de Millet davant dels seus disciplinadíssims cantaires per retre culte a l'Art sublim.

II

I passaren més anys, molt pocs. Jo vaig contraure matrimoni a l'església de la Mercè, de Barcelona, per a la qual cosa vaig venir expressament de Madrid, per retornar-hi, després acompanyat de la meva esposa.

No seria; potser, massa vulgar o excessivament cursi parlar d'una festa nupcial, tan semblant a tantíssimes altres, en les quals el que és més elevat no és la banal ostentació de cerimònies brillants, sinó la sublim intimitat, relacionada amb tot això? Renuncio, doncs, en nom del bon gust a fer-ne una fàcil descripció, ja que "mutatis mutandis" seria semblant a totes les altres d'igual naturalesa que els cronistes de societat escriuen en les pàgines dels diaris en semblants circumstàncies.

Amb tot, hi hagué un fet que no puc deixar d'esmentar, pel que a mi fa referència, en aquest casament en el temple de la Mercè. Durant la cerimònia, un Chor d'escolans, acompanyats a l'harmònim pel Mestre Millet, va cantar una cançó. Jo no em vaig acostar a ell per tal de saludar-lo i fer-me conèixer personalment, encara que segurament el meu nom no li era desconegut, però vaig conservar el millor record d'una composició mística entonada pels escolans, que ja era coneguda abans per la qui des d'aquell moment seria la meua esposa. Es tractava de la cançó "La filla de Maria", amb lletra de Mossèn Jacint Verdaguer i música del Mestre Millet. Feliços aquells dies, plens d'emocions i sentimentalismes, on no podien faltar la lletra i la música, iniciades amb el vers "Collint violetes i algun gessamí".

III

I transcorregueren alguns anys, molt pocs, des del meu casament. Jo passava a Barcelona - la ciutat natal de la meua muller i de mi mateix - les vacances nadalenques i les d'estiu. Als començaments de l'any 1918, a prop ja el meu retorn a Madrid, l'Orfeó Català em donà la gran fortuna de concedir-me hospitalitat i organitzà una conferència, que vaig pronunciar sota el títol "Les transformacions orgàniques de la música". Aquest treball va tenir un cordial acolliment en el número immediat de la "Revista Musical Catalana", i a partir d'aleshores, vaig iniciar en aquelles pàgines una assídua col·laboració, que solament s'havia de trencar l'estiu del 1936.

La "Revista Musical Catalana" robia les meves cròniques del moviment musical madrileny i d'altres activitats que es desenvolupaven a Castella. Per altra part, vaig escriure-hi nombrosos articles musicològics, en els quals senyalava, entre altres coses, l'existència de manuscrits musicals relacionats amb la música catalana; un estudi sobre els tres compositors catalans de mitjans del segle XVIII, que es deien Pla, la producció dels quals tingué gran renom no solament a Espanya sinó més enllà de les fronteres; un altre estudi sobre el debut a Madrid, del compositor català Pau Esteve i Grimau, el qual, una vegada establert en aquella capital, no trigaria a sobresortir, juntament amb el navarrès Blas de Laserna, com a un dels més preclars cultivadors de la "tonadilla" escènica, gènere al qual tots dos van dedicar tota la seva inspiració i la seva tècnica. L'últim article que jo vaig escriure per a la "Revista Musical Catalana" aparegué en el darrer número d'aquesta publicació, quan les metralladores i els canons estaven a punt de funcionar. Parlava de la relació epistolària entre el poeta-músic català, Apel·les Mestres, amb qui vaig tenir una ferma amistat i el compositor i musicòleg Francesc Asenjo Barbieri, per a la qual cosa vaig utilitzar cartes i dibuixos del nostre artista català, conservats en la Biblioteca Nacional de Madrid.

Ja es comprèn com foren d'intenses i profundes, al mateix temps que fermes i infrangibles, les meves relacions personals amb aquell grup de grans amics: Francesc Pujol, Joan Salvat, Vicents Mª de Gilbert, Frederic Lliurat i alguns altres, i d'una manera senyalada, si es considera la superioritat jeràrquica dins el cenacle idealista, amb Lluís Millet.

Amb ell vaig dinar, no pocs estius, a la seva casa pairal de Masnou, i allí vam reviure els records que ens eren més plaents, perquè ens unia l'afecte cordial i la comunitat d'entusiasmes artístics.

En una d'aquelles sobretaulles mediterrànies, vaig recordar la meua festa nupcial i vaig expressar al Mestre el meu fervent desig de posseir "La filla de Maria", per tal que al meu fogar madrileny la cantés la meua muller, acompanyada per mi al piano. Dissortadament, l'obra no estava impresa; però a l'arxiu de la Basílica de la Mercè, on Millet exercia el càrrec de mestre de capella, es trobava l'original de l'esmentada composició, i vaig tenir la sort que el fes copiar i que, transcorreguts uns dies rebés la còpia de mà aliena, mes amb una dedicatòria autògrafa.

IV

Passaren després alguns anys, cada vegada més tenebrosos per als homes pacífics i de bona voluntat. Tirem-hi un vel negre i evoquem els temps que seguiren la guerra. Per trobar-me jo, llavors, a Barcelona per espai d'un parell d'anys, fou el Mestre Millet una de les persones per mi més estimades. La seva amistat era un consol en les tribulacions que ja han passat. Poc abans de morir ell, va obsequiar-me amb un breu autògraf literari-musical, que he tingut l'honor de reproduir en la meua "Història de la Música" i en la "Història de la Música Española", editades per Salvat, i que diu, textualment: " Per a l'amic Subirà.- Amic Subirà: voleu un autògraf ? Aquí el teniu; preneu la bona voluntat. Lluís Millet. 17 Juny 1940. "

La bona voluntat ! Heus aquí un tret psicològic d'aquell home tot intel·ligència clarividient i tot cor obert. I aquest autògraf valuósíssim, augmenta la col·lecció dels que he rebut de Millet i que enriqueixen el meu arxiu i la meua biblioteca, amb una correspondència copiosíssima i digna de ser publicada, amb les dedicatòries que posà a sengles exemplars de les seves obres, i un retrat que, a la sala del meu piano ocupa un lloc visible, al costat d'un altre d'Apel·les Mestres, des de fa molts anys; per tal de donar un aire de catalanitat a l'ambient íntim de la llar, com el dona un "Déu vos guard", mostra típica de les rajoles sevillanes i adquirida a una fàbrica de Triana, tocant al Guadalquivir, fa més de trenta anys. (Els vells comptem el temps per anys, de la mateixa manera que els pares compten l'edat de llurs fills petits per mesos, i per dies els dels recentment nascuts.)

I en una de les meves carpetes reservades a recollir música coral catalana, posseeixo, copiada per la meua pròpia mà, aquella cançó que tantes vegades vaig sentir cantar amb vibrant i encès entusiasme, a les hosts dirigides per Millet, els primers versos de la qual proclamaven a grans veus, amb lletra de Maragall:

Al damunt dels nostres cants
aixequem una Senyera
que els farà més triomfants.

V

Transcorregueren alguns anys més. L'Orfeó Català, després d'un llarg calderó sobre una prolongada pausa de silenci públic, reaparegué a la vida ciutadana, perquè una obra de tan gran qualitat artística tenia dret a viure, i en el present cas, a sobreviure.

Un dia lluminós d'estiu que pintava en el mar suau tot el blau del firmament, vaig tornar a la casa pairal dels Millet, a Masnou. Ara era Lluís Me Millet l'amic acollidor. Parlàrem...parlàrem... Entre els records evocatus, no hi podien faltar els relacionats amb la vida artística d'aquell creador que ha tingut en el seu fill un digne successor...

Parlàrem del temps del meu casament, allà, en el llunyíssim i a la vegada boirós any 1915. I amb tot això, la memòria del seu pare i la circumstància que m'hagués dedicat autogràficament un exemplar manuscrit de la seva cançó religiosa - i per a mi cançó nupcial - "Collint violetes". Lluís M^e va tenir una gran alegria en escoltar les meves paraules. Perquè el manuscrit original d'aquesta cançó havia desaparegut entre les flames, igualment com altres produccions inèdites de Lluís Millet, un paorós dia de Juliol del 1936. La cançó semblava estar perduda per sempre, però ara, gràcies a l'obsequi que el seu autor em va fer, s'havia salvat de morir per sempre.

I vaig copiar les notes d'aquell manuscrit i vaig ésser el salvador de la mateixa manera que Lluís Millet havia estat el creador.

No fa gaire, reunit altra vegada amb els Millet en aquella casa, prop del mar, de l'inoblidable Masnou, vaig parlar de tótes aquestes coses, i em plau, ara, referir-les com a testimoni d'amistat, afecte i devoció als Millet, de Masnou.

I, ara, com a epíleg, una mostra positiva del gran afecte que des de fa molts decenis, m'inspirà la meritíssima labor filharmònica de Lluís Millet. La trobareu en la dedicatòria del llibre que l'editorial Millà em publicà l'any 1948 amb el títol de "Cançons populars catalanes. Lletra i música. Infantívols i nadalenques. Floresta de romanços, Bucòliques i Pagesívols, Amoroses, Religioses.- Seleccionades i comentades per Josep Subirà". Aquesta dedicatòria diu textualment: "A la sempre venerada memòria dels meus amics, els mestres Lluís Millet i Francesc Pujol, el nom dels quals restarà vinculat a la prosperitat de la bella cançó popular catalana, per obra i gràcia del benemèrit Orfeó Català de Barcelona."

JOSEP SUBIRÀ

A NOUS TEMPS, NOUS MÈTODES

L'apostolat del P. Aimé Duval, S.J.

Ningú no posarà en dubte l'enorme influència de l'art en la formació moral i intel·lectual de l'home. Tots sabem el bé immens que pot fer el bon literat que tot delectant la intel·ligència del lector inculca en ell idees nobles i sanes. Pel mateix motiu, és tremendament important la quantitat de mal que pot fer-se a través de les idees i les imatges de la seva ploma. Igualment diríem del pintor, de l'escultor, del director cinematogràfic, de l'artista teatral.

No sembla, a primera vista, tan clara la influència de la música en la formació moral dels homes, no obstant, si parem una mica d'esment, veurem que aquesta art no es queda pas enrera en l'efecte que produeix en el cor de l'home.

Quan un hom sent, avui dia, aquell cúmul de "cançons", ritmes i "música" que envaeix les ones sonores de les ràdios, els balls i fins les tertúlies familiars, queda com escruixit de la seva buidor i frivolitat, quan no de l'erotisme més desenfrenat. Si a això hi afegim la imatge que acompanya aquestes manifestacions "musicals" (dones de

music-hall, animadors i animadores, orquestres de negres... i de blancs i multituds arrabassades per la bestialitat dels ritmes i de les lletres), comprenem encara més la perniciosa influència de totes aquestes coses en la humanitat moderna.

I com que el mal cal combatre'l amb l'abundància del bé, cal conrear amb la màxima intensitat la bona música, des de la senzillament popular fins a la més complicada peça clàssica, sense deixar la moderna, per tal de donar bona menja musical al paladar. A casa nostra, no ens falta un bon estol d'orfeons i chorals, a més de les agrupacions instrumentals, que conreen amb gust, art i sentit social, la bona música.

Pel que fa referència al cant, citarem el famós crític L. Barjon que publica en "Etudes" la següent afirmació: "La cançó voladora i superficial forma part, avui, de la vida ordinària de grans masses de persones". Podrem dir nosaltres: digues el que cantos i et diré qui ets.

Dins aquesta situació, apareix a França el discutit P. Aimé Duval, jesuïta, que amb les seves cançons, la guitarra i la moto s'ha fet familiar en multitud d'auditoris de la més diversa categoria. I avui serà la sala d'un cafè de poble o de ciutat, que ple de gent sentirà les senzilles, quasi rudimentàries, lletres i músiques del "Trobador de Déu", que a poc a poc sembrarà en els cors dels oients llavors de veritat, de resignació i d'esperança; en altres ocasions l'auditori serà la gran sala de concerts o l'escollida reunió íntima de "dilettantis", tots, però, rebran la mateixa pastura, repartida amb el mateix foc i la mateixa intenció. Quan ell canta sempre pensa que la seva obra és apostolat cristià i per això veiem que les lletres i la música, sortides de la seva inspirada intel·ligència, estan amarades d'Evangelí...

Qui ha tingut l'autèntic goig de sentir el cant "Le Seigneur reviendra" queda com colpit d'aquesta gran veritat del Cristianisme, que degut a tant materialisme està quasi oblidada. Diu:

"El Senyor tornarà.
Ell ho ha promès
vindrà la nit que no l'esperem pas.
El Senyor tornarà.
Ell ho ha promès
no estiguis adormit la nit del pas.

.....

Ton llantió estigui encès
ton cor ben net
que Ell trobi força llum pel seu camí.
Ton llantió estigui encès
perquè enfosquit
sens pena et trobi Ell dins de la nit..."

Com a nota curiosa, però plena de significat, cal tenir present la dedicatòria que de l'esmentada cançó fa el P. Duval a la seva mare. Diu així: "A la meua mare que va ésser pobra tota la vida, i que no esperarà altre Paradís que el de Jesucrist."

En una altra cançó, ben característica pel seu ritme (diuen que va ésser inspirada en un dels seus freqüents viatges apostòlics en moto), parla amicalment amb el Senyor. Tota ella respira esperançadora confiança:

"Senyor, bon amic,
m'heu agafat per la mà
jo aniré amb Vós
sens por fins la fi
pel camí.

Jo camino amb Vós
en el vent, en el fred
camino, no importa
Us duc en mon cor
amb mi,

a tot arreu hi ha les danses,
els somriures i els plaers;
més jo avanco
cercant vostra cara
a través de tot això.

Jo aniré a bon pas
cantant mes cançons
sé que m'esperau
al davant de vostra
bella Casa.

Llavors Vós sou allà
jo us veig descobert
jo veig vostra cara i taula
parada per Vós i per mi."

Necessitaríem molt d'espai per comentar les lletres de les cançons "Que tinc en mon caparró?", "Per què veniu tan tard?", "Jo he tocat la flauta a la plaça del mercat", "La nit"... I, un cop llegit el text, cal sentir quina força de penetració i quin poder d'elevació adquireixen quan les sentim cantar i endevinem el gest i el posat d'aquest gran artista d'esperit refinat i ferm, alhora, que és el P. Duval. És precis escoltar amb atenció per a convèncer-se plenament del gran bé que fa aquesta música i com agrada a les multituds, cosa que ho demostra la quantitat, sempre en augment de compromisos que té l'esmentat sacerdot per fer-se sentir de viva veu, a Àustria, Itàlia, Anglaterra, Nordamèrica, Espanya...

I és que la seva música, moderna, encomanadissa, resulta del gust del públic d'avui, sense baixar mai, però, a la cosa basta i de poca qualitat, com convé a la transcendència de les idees del text de la susdita música.

En resum; un músic i un esperit selectes, les obres del qual seria bo que traduïssim a la nostra llengua per tal que arribessin a fer-se familiars i, així, amb espontaneïtat, sortirien dels llavis en hores de treball o de descans, de meditació o d'esbarjo, i a poc a poc anirien omplint el nostre esperit de sanitosos pensaments...

"El Senyor tornarà
espera'l dins ton cor
no somniïs ésser feliç
lluny d'Ell..."

MANUEL CERVERA I FITA

CRÒNICA DE SOCIETAT

Els nostres estiuejants

Cada any, a mig mes de juliol, quan la caldera canicular comença a fer la gran bullida i escalfa tot ésser vivent, l'Orfeó Català pot dir-se que es submergeix en una plàcida sesta que es perllonga fins el mes de setembre. I després de la convivència familiar en l'esperada excursió col·lectiva, amb el consegüent àpat de germanor que "la Junta Directiva dedica als Mestres i Cantaires", rematat per l'habitual parlament del Sr. President, única veu cantant en aquells moments, el Curs oficial de l'Orfeó queda clos amb pany i forrellat i "tot calla i tot dorm" a la Casa.

Per unes setmanes, doncs, en la nostra Secció Choral es produeix, no ja un "pianíssim" absolut, sinó un "mutis" total, un "boca closa", que en la resta de l'any el Mestre Director no pot aconseguir dels seus subordinats (sic), encara que els afalagui amb totes les paraules que el Diccionari General de la Llengua li permet adreçar-los quant està enfadat.

I ja en ple gaudi de les vacances orfeòniques i de les reglamentacions laborals, els senyors orfeonistes, sovint amb llurs distingits familiars, es dispersen arreu del globus terraqui; sobretot els que no temen els inconvenients dels mitjans de transport, les aglomeracions més o menys turístiques ni les fatigues que voluntàriament i resignadament suporten en l'època que més convida a un repòs confortador.

En aquesta Crònica, doncs, donarem compte fidedigne dels moviments i activitats que durant l'estiu han efectuat els senyors orfeonistes, segons les informacions que han arribat al nostre coneixement.

Començant pel capdamunt, consignarem que, el dia 26 d'agost, emprengué el viatge en direcció a Arezzo (Itàlia) el Mestre Lluís M^a. Millet, acompanyat de la seva esposa, per haver estat nomenat membre del jurat qualificador del Concurs Internacional de Chors, convocat aquest any. La impressió dominant que ens ha portat el Mestre, és que, en general, tots els concursants reuniren grans qualitats tècniques i artístiques i que era de notar que l'emissió de la veu dels chors més notables, responia exactament al millor estil i bona escola vocal.

Visitaren, després, les ciutats de Florència i Roma, i restaren admirats de les famoses bel·leses que aquelles ofereixen. Una altra visita inoblidable fou a Castelgandolfo, on tingueren la sort de veure el recentment desaparegut, Gran Pontífex, Pius XIIe.

Felicitem el Mestre Millet per haver-li estat reconegut des de fora de casa l'alt coneixement que posseeix de l'art choral, que nosaltres tan profundament admirem, i esperem poder publicar pròximament la ressenya del Concurs que ens ha promès.

En l'avinentesa d'aquest viatge del nostre Director i la seva senyora, ambdós, reberen el baptisme de l'aire per haver fet esplèndidament el retorn en AVIÓ.

- - - - -

I ja que hem parlat d'Itàlia direm que les Sra. Maria Llong i Srta. M^a. Cecília Gibert feren un recorregut amb Vespa cap a la Costa Blava i gairebé per tota l'Itàlia. També tingueren el goig de visitar Castelgandolfo i d'assistir a una audiència pública de S.S. Pius XIIe.

Les dues excursionistes realitzaren aquesta ruta fent vida de camping, per a la qual anaven completament proveïdes de tots els estris necessaris i més moderns. Gaudiren extraordinàriament i han tornat parlant l'italià.

- - - - -

Deixant els pobles llatins i remuntant-nos més amunt, entrem a Brussel·les, visitem l'EXPO i altres llocs notables de Bèlgica, però hem d'aclarir que aquest viatge l'han fet les Srtes. Francesca Jaurés i M^a. Dolors Marbà, que, a més, han estat a Holanda i a Alemanya. Total: un viatge que ja està bé !

- - - - -

I encara hem d'anar més amunt, cap als Països Escandinaus.

L'afortunada orfeonista que ha conviscut unes jornades en aquests pobles nòrdics, ha estat la Srta. Mercè Fujol, que avui coneix Suècia, Noruega, Dinamarca i Finlàndia, que ha passat pel Mar Bàltic, ha vist els fiords, etc. etc. I tot això, en avió, en vaixell i en tren. Què us en sembla ?

- - - - -

Tornem enrera i passem per París. Aquesta vegada, ha pogut passejar-hi, entre altres, la Srta. Victòria Salabarnada

- - - - -

Per acabar aquesta Crònica d'estades a l'estranger, aturem-nos a Lourdes ja que no podia deixar d'ésser visitat en aquest any que es commemora el Centenari de les Aparicions de la Verge a Santa Bernadette.

Que en tinguem esment, hi han anat, durant aquest estiu, les Srtes. M^a. Teresa Bial, Concepció Rueda i M^a. Assumpta Labadia, i el Sr. M. Piguillem. Tots ells han sentit la vivíssima emoció dels actes que presenciaren en aquell atraient centre de peregrinacions.

- - - - -

La present Crònica passa, ara, a referir-se als estiuejants, Srtes. i Srs., de terres catalanes, i trobem que han estat recorregudes de cap a cap.

L'Enric Nin, a Ripoll; en Jordi Odena, a Massanet de la Selva; la Mercè Serra, a Riells del Montseny; l'Emili Vendrell, a Bagà; el matrimoni Niubó, a la Costa Brava; l'Enric Sirarols, a Llavaneres; les gornanes Curós, a Tarragona; en Joaquim Colomer, a Sitges i a Arenys de Munt; l'Emili Planas, a Sant Marçal, Montserrat, Esparraguera i Penyíscola; en Josep Mª Valls i en Josep López, al Poble del Montseny; en Gaietà Renom, a Santa Maria de Montcada; la cantaire Vicenta Magrinyà, a Sant Esteve de Palautordera; l'Emili Jové, a Valldeneu, i Montserrat Bargalló i Núria Marco, a l'Ametlla de Mar, a la ciutat i castell de Penyíscola i a Sant Feliu de Guíxols.

I en esmentar aquesta ciutat de la Costa Brava, destaquem els Festivals de música que amb renovat èxit es celebraren, a darrers de juliol a S'Agaró, on també assitiren Joana Poblador, Mª Dolors Roig, Mª Lluïsa Gabarnet, M^a. Lluïsa Cortada i Jordi Salvat.

Per acabar hem deixat els que han estat al Pallars, comarca pirinenca, en han coincidit diversos cantaires.

Els germans, Mª Dolors i Lluís Millet, al refugi de l'Estany Llong a la vall de Sant Nicolau, des d'on feren excursions al Portarró d'Espot, Port i Estany Contraig, llacs de Culieto i Estany Negre de Boí.

A la regió d'Espot, Sant Maurici i els Encantats, el matrimoni Piguillem i les Srtes. Mª Teresa Bial i Concepció Rueda, des d'on les dues darreres es dirigiren a l'Estany Negre, de Peguera, i junt amb la Srta. Mª Rosa Fernández, que es trobava al refugi Josep Mª Blanc, pujaren al pic de Peguera i al de Monastero.

I no hem seguit l'estiueig dels altres cantaires, no esmentats en la present crònica, perquè els cabals que ens va assignar la Redacció de Jovenívola no han donat per més. Els preguem que ens perdonin !

ELS ENVIATS ESPECIALS.

- - - - -

FRANCIS POULENC I EL SEU "STABAT MATER"

Francis Poulenc nasqué a París l'any 1899, de pare d'ascendència "aveyronnaise" i de mare parisenca. Des de la infantesa es manifestà la seva afició per a la música. Les seves preferències es dirigiren vers Mozart i Debussy. Estudià el piano i fou precisament Ricard Vinyes, (el cèlebre intèrpret de Debussy, Ravel, Albeniz i Manuel de Falla), a qui deu la seva remarcable formació de pianista. Es familiaritzà amb la composició abans de sotmetre's al mostratge de Charles Koechlin. Tenia solament 19 anys quan escrigué les cèlebres melodies de "Bestiaire".

Durant aquest temps establí relació amb joves músics que responen als noms de Germaine Tailleferro, Georges Aurick, Louis Direy, Artur Honegger, Darius Milhaud, els quals un crític musical va batejar, el gener de 1920, amb el nom de "grup dels sis". Des d'aquell moment els seus noms foren coneguts pel públic. Constituï una mena de debut per a cada un d'ells, a excepció de Louis Direy, que abandonà la música. Poulenc no és pas el menys fecund d'entre ells. Nascut músic, no pot fer altra cosa que escriure música, com una pomera fa pomes. La seva obra és, actualment, considerable, tant per la quantitat com per la diversitat dels gèneres que conrea.

"Stabat Mater", de Francis Poulenc, està dedicat a la memòria del pintor Christian Bérard, amic del músic. Fou escrit en dos mesos durant l'estiu del 1950 i estrenat en els Festivals d'Estrasbourg, el 13 de juny del 1951, i obtingué gran èxit.

D'una gran varietat de forma conserva, no obstant, una extraordinària unitat tonal. Aquesta obra és menys descarnada que les seves misses i motets i accepta voluntàriament l'ornamentació sense que això vulgui dir que caigui en la pompa, en el barroc o en un efecte excessivament decoratiu. Les qualitats fonamentals del "Stabat", com tota la música religiosa de Poulenc, porten el nom d'interioritat, simplicitat, sinceritat, puresa. El Déu de Poulenc no és un Déu terrorífic ni grandios. És un Déu amb figura humana i molt a prop de l'home.

L'obra, no cau en un estil monumental, ni té res a veure amb l'aire sublim del "Requiem", de Verdi. Aquí, la grandesa treuria fidelitat a la concepció inicial del compositor: gran pietat i intens fervor. Totes les coses condueixen a un resultat d'ordre dramàtic o decoratiu, plantejant-se amb exactitud allò que el text llatí demana. El realisme de les seves paraules és traduït amb tot el seu vigor. El compositor no cau mai en un pintoresquisme que trastornaria la puresa de la línia, i així dona pas a un art en el qual la claretat és fonamental. L'obra, no és lineal sinó generosa i intensa. Però mai el sentiment no subjecta la línia que el cercla.

L'equilibri dels chors, de la solista i l'orquestra és admirable. L'escriptura coral, transparent i càlida, és d'una tècnica i d'una naturalitat exemplars. El paper que es reparteix cada conjunt de veus, la seva manera d'alternar i la seva barreja proven l'instint infalible

de Poulenc en el maneig de la veu. El concepte orquestral no és menys digne d'ésser assenyalat. Aquí és quelcom més que un suport per al cor. Acompanya sense doblar mai el cant, amb una discreció que no sobrepassa mai, no obstant la seva volada, la ciència subtil, l'art tancat i delicat de la qual ella és el fruit.

ESTUDI CRITIC D'HENRI HELL

I N M E M O R I A M

Presenta sempre en el nostre pensament i en el nostre cor els Mestres de l'Orfeó Català desapareguts, evoquem avui la memòria d'aquells el vintè aniversari del traspàs dels quals es compleix en aquest any 1958.

MESTRE JOSEP Mª COMELLA. Sots-director que fou de l'Orfeó Català des de l'any 1896 a 1938. Sots-director i com a tal eficient col.laborador del Mestre Lluís Millet. D'ell pot dir-se que fou el primer col.laborador pràctic del Mestre i el que dirigí algunes vegades, en el seu començ la massa coral, perquè ja l'any 1899 en el Teatre Tívoli en ocasió d'una funció d'homenatge a Amadeu Vives, i al Saló de Belles Arts després, era el Mestre Comella qui en absència del Mestre Millet (aleshores de viatge a Bayreuth), dirigia l'Orfeó Català, amb l'èxit de consuetud.

Col.laborar amb el Mestre li havia donat aquella mena d'humilitat franciscana que feia la seva obra encara més eficaç, i que es trasllua en el tracte amb companys i cantaires.

MESTRE JOAN SALVAT. Un dels socis fundadors de l'Orfeó Català i professor de solfeig des de l'any 1896 al 1938. Redactor en cap de la REVISTA MUSICAL CATALANA, de la qual fou constant col.laborador amb una prosa concreta i correcta i plena d'emoció. Recordem encara aquell article seu publicat a la REVISTA MUSICAL CATALANA sobre el Mestre Vidiella, " que deixà tan bell estol de deixebles, les llàgrimes dels quals, deia el Mestre Salvat, són la millor corona de la seva glòria."

Tan diferent físicament del Mestre Comella, la mateixa simplicitat els unia, així com la seva fe inxapugnable pels Mestre Millet i la seva obra.

Per això el nom del Mestre Joan Salvat anirà sempre unit a Comella, a Pujol i a Millet i el seu record serà sempre present en un lloc d'honor en el nostre historial.

PROFESSORA EMERENCIANA WHERLE. Veuu ací, amics, una altra de les institucions de la nostra Corporació. Perquè Emerenciana Wherle no fou solament la professora que molts hem conegut, presidint any i any el seient de les cantaires en els nostres concerts. Emerenciana Wherle fou també fundadora de la secció de senyorettes, i ella mateixa cantà com a solista del nostre Orfeó. El seu retrat en la Sala d'Assaigs té, doncs, un doble caràcter. No és solament el record el que en el seu cas ens mou, sinó també que amb ella homenatgem tot l'estol de cantaires que l'han seguida, i el seu exemple de fe, d'entusiasme i d'abnegació, no és únicament exemple a seguir d'una manera general, sinó que té valor pràctic per tot l'estol de cantaires, que deixebles algunes d'ella i de les seves successores les altres, con-

tinuen una tradició tan bella, tan magníficament començada per Emerenciana Wherle, les mans de la qual han deixat per sempre prova del seu amor en els rics brodats que enjoien la nostra Senyera.

(1) Del parlament del Sr. Fèlix Millet i Maristany el dia 9 d'octubre del 1954.

- - - - -
ORFEONS DE CATALUNYA

ORFEÓ VIGATÀ. El cinquantenari Orfeó de la ciutat ausetana, celebrà durant aquest estiu, el I FESTIVAL MUSICAL DE VICH, que consistí en tres concerts celebrats a la seva magnífica terrassa-jardí els dies 5, 12 i 19 d'agost, a les nits. El primer anà a càrrec de l'"ORQUESTRA DE CÀMERA LLUÍS MILLET", amb la col.laboració de l'ar-pista Àngela Esther Estrada i la solista de l'Orfeó Català, Laura Núñez, sota la direcció de Lluís Millet Loras. En el segon concert, de-lectaren el nombrós auditori, que emplenava totalment - com ho féu també en el primer i en l'últim - l'esmentada terrassa, els eminents guitarristes Renata Tarragó i Gracià Tarragó. Francesc Costa i l'Orfeó Vigatà clogueren brillantment aquest I Festival de Música que tant bell record ha deixat entre els vigatans i els pobles de la comarca.

ORFEÓ MANRESÀ. El passat diumenge dia 12 d'octubre, l'Orfeó Manresà homenatjà al seu Mestre Director Agustí Coll, amb motiu de complir-se el Xè aniversari de la seva actuació com a director de la massa coral. En un descans del concert celebrat, li fou lluirat un distintiu de l'Orfeó en or i brillants junt amb un àlbum de firmes i l'Ajuntament de la Ciutat l'obsequià amb una batuta. Pronunciaren breus paraules enaltint la tasca del Mestre Coll al front de l'Orfeó Manresà, el seu President Sr. Josep Mª Vives i el Tinent d'Alcalde Sr. Josep Mª Manubens. El Mestre Coll agrai amb emocionades frases l'homenatge que se li tributava manifestant el seu desig de continuar, mentres Déu li permeti, al costat dels seus orfeonistes. Entre les adhesions rebudes, figurava la del Sr. Alcalde don Josep Moll i la del Director de l'Orfeó Català, Mestre Lluís Mª Millet.

A la nit és celebrà un sopar al qual hi assistiren els orfeonistes, junta directiva, autoritats i amistats del Mestre Coll.

Plau-nos felicitar ben de cor el Mestre Coll pel just homenatge que li ha tributat el seu Orfeó.

ELS ORFEONS I LES FESTES DE LA MERCÈ. Com cada any els nostres Orfeons han col.laborat d'una manera digníssima a les festes de la nostra Patrona, la Verge de la Mercè.

L'ORFEÓ GRACIENC, organitzà uns Jocs Florals d'àmplia ressonància, que obtingueren un gran èxit, i en quals fou guanyador de la Flor Natural, el nostre bon amic i col.laborador de JOVENIVOLA, Manuel Bertran i Oriola. També l'esmentat Orfeó, féu sentir les seves veus en un concert matinal en el Palau Nacional de Montjuich, on col.laborà el tenor solista de l'Orfeó Català, Gaietà Renom.

L'ORFEÓ ATLÀNTIDA i l'ORFEÓ DE SANS, a la Plaça de la Catedral, i l'ORFEÓ BARCELONÈS al Saló de Cent, completaren aquesta magnífica col.laboració dels nostres Orfeons a les Festes de la Mercè.

- - - - -

SECCIÓ FILOLÒGICA

Després de les vacances

- Senyor professor, ja és hora que "reanudem" les lliçons, oi ?
- Voleu dir reprendre, renovar, continuar les lliçons, o allò que ha estat interromput, oi ?
- Bé, sí; això mateix.
- Però, que no m'expliqueu abans com heu passat les vacances aquest any, Miquel ?
- Prou ! Enguany les he passades en ple Pirineu català i he admirat les aigües cristal·lines i fresques dels seus rius i llacs.
- Vaja ! Això vol dir que us heu atipat de pescar truites.
- Perdoni, aquest tema preferiria més no tocar-lo. Recorda que l'estiu darrer no vaig trobar ni un peix a la Costa Brava ? Doncs aquest any ha estat igualot, igualot, als estanys pirinencs.
- En canvi, jo sé que no a tothom li ha ocorregut el mateix que a vós. Heu sentit parlar de l'Estany Llong, a la formosa Vall de Sant Nicolau, al Pirineu, oi ? Doncs, un conegut vostre i meu ha pescat la friolera de VINT-I-CINC truites.
- Les hi devien preparar, o es tracta d'algun professional.
- Sí, d'un professional... de la música, a qui homes amb barba (i ell també en llueix una de més o menys concreta), l'han qualificat de "joveníssim director d'orquestra". A veure si endevineu qui és !
- Ja ! Un que quan escriu signa Ll. M. L. ?
- Us cremeu.
- No parli més: l'afortunat de les vint-i-cinc és en Lluís Millet i Loras.
- Us haveu cremat !
- I tant, si n'estic, de cremat ! Des d'aquest moment jo plego.
- De les lliçons de català ?
- No, senyor; de dedicar-me a l'art de no pescar, i cremaré les canyes !
- Bé. Se'ns ha escolat el temps amb la xerrameca i cal fer ara una breu lliçó.

Correcció de barbarismes

Hon diu:

EMPLEAR algú en una feina

" una eina per a un treball

" un color determinat.

" diners en un negoci.

EMPLEU en una Oficina, etc.

En canvi, és admès: empleat o empleada a qui treballa, a sou, en un servei públic, en el comerç, etc.

PAGANO, referent al paganisme

" referent a qui paga.

TANTO. Un mal tanto.

" Apuntar-se un tanto.

Cal dir:

OCUPAR

EMPRAR, USAR, FER SERVIR

ESMERÇAR, DESTINAR, POSAR

CÀRREC, COL·LOCACIÓ

PAGÀ.

PAGADOR, PAGAIRE.

Un mal COP.

Apuntar-se'n UN o UNA, o UN PUNT

Correcció de barbarismes (segueix)

Hom diu:

TANTO. Al tanto! O estar al tanto

TRAGO. Fer un trago.

" Beure d'un trago.

" Passar un mal trago.

TELEFONEJAR

XISPA. Referent al foc.

" A un que té xispa.

Cal dir:

ALERTA!, COLPTE!, ULL VIU!.
NO BADIEM!..

TRAGUET. TRAGUINYOL. TRAGUITXO.
TRAGUEJAR. TRAGUEIG.

Beure d'una TIRADA.

UNA MALA BEGUDA.

TELEFONAR.

ESPURNA. GUSPIRA. CENTELLA.

Té GRÀCIA, ENGINY, AGUDESA.

P.

NOTICIARI
=====

Còm us recordàvem en el darrer número de JOVENÍVOLA, corresponent a Juliol, el nostre Concurs Literari que sota els temes PALAU DE LA MÚSICA CATALANA i JOAQUIM CABOT I ROVIRA, tenim convocat des de la primera passada, té molt a prop de finir el terme d'admissió, que acabarà precisament el 31 d'aquest mes d'octubre. L'interès i frapant actualitat dels temes escollits per aquest Concurs, feia esperar una extraordinària concurrència, i, per ara, no és aquesta la tònica que ha respost a la nostra convocatòria. Esperem amb il·lusió, que les últimes dates del termini fixat, ens donaran el goig de rebre una dilatada col·laboració, que prestigiï així, una vegada més, l'entusiasme que presideix tots els nostres actes.

.....

En els darrers dies del mes de setembre rebíem la trista nova del traspàs de la germana de la nostra estimada cantaire, Montserrat Salvadó. El pregon afecte que sentim per ella ens fa que sigui molt nostre el dolor que l'afligeix i unim a les seves, les nostres pregàries per a l'etern repòs de la seva plorada germana (a.C.s.).

.....

El dia 17 de juliol, deixà d'existir la mare de l'orfeonista Montserrat Ginesta i mare política del també cantaire M. Piguillem, Sra. Francisca Batllori i Fontanet (e.p.d.). Als nostres benvolguts companys els fem present la nostra condolença per la irreparable pèrdua.

.....

També en aquests darrers dies haguérem de plorar el traspàs del pare del nostre company de Tenors II, Salvador Ramon. Vulgui el Senyor donar a la seva ànima l'eterna pau del seu Sant Regne.

.....

El passat dia 8 de setembre contragué matrimoni, a la Cripta de Santa Eulàlia de la Catedral de Barcelona, la senyoreta Maria Magriñà, filla del senyor Isidro Magriñà, gran amic d'aquesta casa i col·laborador de JOVENIVOLA. Durant la Santa Missa el nostre company Gaietà Renom, cantà diverses poesies verdaguerianes amb música dels Mestres Nicolson i Millet. Felicitem cordialment els novells esposos.

.

El dia 20 de setembre, fou consagrat ministre de Crist, pel Rvdssm. Sr. Bisbe de Vich, Dr. Masnou, Dom Albert M. Tomàs i Bonell, fill del nostre estimat Sub-director de l'ORFEO CATALÀ, Mestre Joan Tomàs. El dia 25 del mateix mes cantà la seva primera Missa, essent apadrinat pel seu germà, Dr. Antoni Tomàs i la seva tia, Rosa Bonell de Serrano. Hi assistí, en representació de l'ORFEO CATALÀ, el Sr. Josep Vilardaga, Vice-President del Consell Directiu.

Felicitem ben cordialment el Mestre Tomàs per aquesta efemèride que ha enjoiat la seva llar, i no cal dir que també donem l'enhorabona al novell sacerdot, al qual desitgem una feliç estada a la Ciutat Eterna, on es trasllada per tal de doctorar-se en Filosofia i Teologia.

.

Donem la nostra sincera salutació a Joan Lluellós, nou cantaire de la corda de barítons. Per molts anys !

.

De pas cap a diverses localitats d'Espanya, en viatge turístic, estigué a Barcelona, el dissabte 11 de l'actual, el fervorós amic de l'ORFEO CATALÀ, Mr. Gustau Bret. Amb tal avinentesa fou saludat pel Mestre Lluís M^e. Millet i el Sr. Marill, a més d'obsequiat a casa del nostre Director. Mr. Bret, com sempre, s'interessà per totes les coses de l'ORFEO i donà molts records pels cantaires.

